

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 486/2021-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Jánom Šoltésom, advokátom, Mýtna 48, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Kežmarok č. k. 9Csp/14/2016-65 z 21. novembra 2019 a proti uzneseniu Okresného súdu Kežmarok č. k. 9Csp/14/2016-90 v rozsahu jeho I. výroku z 30. marca 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 23. júna 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami všeobecného súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Požaduje tiež finančné zadosťučinenie vo výške 665,53 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutých uznesení a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva nasledovný stav veci:

3. Sťažovateľka sa ako žalobkyňa v konaní vedenom na Okresnom súde Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) domáhala voči žalovanej [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“) zaplata 2029,01 eur s príslušenstvom. V konaní vystupoval aj osobitný subjekt, a to Združenie na ochranu finančného spotrebiteľa OFS (ďalej len „osobitný subjekt“). Okresný súd rozsudkom č. k. 9Csp/14/2016-47 z 5. augusta 2019 právoplatným 3. septembra 2019 žalobu zamietol, konanie v časti o zaplata sumy 780 eur zastavil, osobitnému subjektu voči sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

4. Okresný súd uznesením č. k. 9Csp/14/2016-65 z 21. novembra 2019 vydaným vyšším súdnym úradníkom (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) postupom podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) rozhodol o výške trov konania osobitného subjektu tak, že sťažovateľke uložil povinnosť nahradiť osobitnému subjektu trovy konania vo výške 665,53 eur. Trovy konania, ktoré si osobitný subjekt uplatnil a ktorých náhrada mu bola okresným súdom priznaná, pozostávajú výlučne z trov právneho zastúpenia.

5. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podala sťažovateľka sťažnosť podľa § 239 ods. 1 CSP, ktorou namietala, že osobitný subjekt je subjektom znalým spotrebiteľského práva, pričom v konaní je jeho zastúpenie advokátom s poukazom na § 89 CSP neprípustné.

6. O sťažnosti sťažovateľky rozhodol okresný súd uznesením č. k. 9Csp/14/2016-90 z 30. marca 2020 vydaným sudcom (ďalej len „uznesenie sudcu“) tak, že I. výrokom sťažnosť sťažovateľky zamietol, II. výrokom osobitnému subjektu priznal nárok na náhradu trov konania o sťažnosti voči sťažovateľke v rozsahu 100 %. V odôvodnení uznesenia sudcu okresný súd okrem iného konštatoval: *«Každý, a teda ktorákoľvek právnická osoba či fyzická osoba, má právo na právnu pomoc v konaniach pred súdmi ako aj inými orgánmi verejnej správy. Zákon nevyklučuje pre určitú skupinu osôb (napr. disponujúcich právnickým vzdelaním), možnosť uplatňovania tohto práva. Rovnako tak v zmysle ustanovení Civilného sporového poriadku, konkrétne § 95 ods. 2 CSP je osobitný subjekt oprávnený na všetky úkony, na ktoré je oprávnená i strana v konaní. Rozširujúcim výkladom tohto ustanovenia možno skonštatovať, že osobitný subjekt je o.i. aj oprávnený dať sa v konaní zastupovať právnym zástupcom z radov advokátov.*

Nie je možné konštatovať, že trovy osobitným subjektom uplatnené a súdom priznané sú v rozpore s príslušnými ustanoveniami všeobecne záväzných právnych predpisov. Vyčíslenie trov konania je nevyhnutným pokračovaním rozhodnutia súdu o nároku na náhradu trov konania, ku vyhláseniu ktorého došlo rozsudkom tunajšieho súdu č.k.: 9Csp/14/2016-47. Žalobca po vyhlásení a vyhotovení rozsudku žiadnym spôsobom nenamietal opodstatnenie, resp. zákonnosť takéhoto výroku o nároku na náhradu trov konania. Náprava v rámci konania o sťažnosti už nie je možná, rozsudok je právoplatný.

Zároveň súd podotýka, že žalobca nenamietal nesprávnosť vyčíslenia, resp. priznania odmeny za konkrétne právne úkony osobitného subjektu v konaní, preto nie sú žiadne dôvody pochybovať o ich správnosti a nie je nutné preskúmať ich vyčíslenie.»

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Proti napadnutému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka a uzneseniu sudcu (v rozsahu jeho I. výroku, ktorým bola sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka zamietnutá) podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že v zmysle § 251 CSP za trovy konania môžu byť považované iba také výdavky, ktoré sú preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené, ak vznikli v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva. Zákon vylučuje, aby sa osobitný subjekt mohol dať v konaní zastúpiť zástupcom. Osobitný subjekt vystupuje v spore ako ochranca práv strany sporu, keďže jeho predmetom činnosti je ochrana práv, nie ako strana sporu. Právo dať sa zastúpiť v konaní patrí podľa § 89 CSP výlučne strane sporu. Zákonná definícia osobitného subjektu ako právnickej osoby s predmetom činnosti

ochrana práv, pribrat' s'údom do konania ako ochrancu práv strany, predpokladá, že osobitný subjekt samostatne je odborne spôsobilý poskytnúť strane ochranu jej práva, jej práva chráni priamo bez zastúpenia. Okresný súd nemal konať s [REDACTED], advokátom, ako zástupcom osobitného subjektu. Okresný súd mal preto podľa § 261 ods. 1 CSP v spojení s § 251 CSP priznať osobitnému subjektu náhradu trov konania vo výške 0 eur, keďže mu v konaní žiadne trovy nevznikli. Uhradením náhrady trov konania právnenému zástupcovi osobitného subjektu v zmysle napadnutých uznesení s'ťažovateľke vznikla majetková ujma, preto sa s'ťažovateľka domáha aj priznania finančného zadosťučinenia vo výške 665,53 eur.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej s'ťažnosti

8. Podstatou ústavnej s'ťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením vyššieho súdneho úradníka, ktorým bolo rozhodnuté o výške trov konania osobitného subjektu, a uznesením sudcu, ktorým bolo rozhodnuté o s'ťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením vyššieho súdneho úradníka:

9. Ústavný súd vo vz'ahu k tejto časti ústavnej s'ťažnosti v súlade so svojou ustálenou judikatúrou zdôrazňuje, že jeho právomoc rozhodovať o s'ťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Podstata a účel princípu subsidiarity vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013). Z princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu možno vyvodit' ústavný príkaz pre každú osobu, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, v zmysle ktorého musí rešpektovať postupnosť ústavnej ochrany, a preto pred tým, ako podá s'ťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (m. m. IV. ÚS 128/04, II. ÚS 734/2017).

10. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní s'ťažnosti zistí, že s'ťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred inými orgánmi verejnej moci, musí takúto s'ťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, IV. ÚS 373/2014).

11. Ako vyplýva z ústavnej s'ťažnosti, s'ťažovateľka proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podala s'ťažnosť podľa § 239 ods. 1 CSP, o ktorej následne rozhodol sudca okresného súdu, preto právomoc sudcu okresného súdu na preskúmanie uznesenia vyššieho súdneho úradníka v tejto časti vylučuje právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej s'ťažnosti.

12. Vychádzajúc z uvedeného, bolo preto potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti smerujúcej proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením sudcu:

13. Podstata ústavnej sťažnosti je založená na tvrdení, že osobitný subjekt sa v konaní nemôže dať zastúpiť zástupcom, okresný súd nemal konať so zástupcom osobitného subjektu, okresný súd preto nesprávne priznal osobitnému subjektu náhradu trov konania pozostávajúcu výlučne z trov právneho zastúpenia (v sume 665,63 eur).

14. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

15. V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdržanlivý, keďže problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k nepripustnému zásahu aj do iného základného práva (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

16. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Ústavný súd môže zasahovať do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov týkajúcej sa trov konania len vtedy, ak by závery všeobecných súdov zahŕňali črty svojvôle a interpretácia a aplikácia príslušných právnych noriem by predstavovala extrémne vybočenie z pravidiel civilného sporového konania (m. m. IV. ÚS 248/08).

17. Za zjavne neopodstatnený návrh možno považovať návrh na začatie konania, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

18. Ústavnému súdu sú známe jeho uznesenia č. k. II. ÚS 214/2017 z 23. marca 2017 a č. k. IV. ÚS 612/2020 z 25. novembra 2020, ktorými boli ústavné sťažnosti osobitných subjektov pre porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie uzneseniami všeobecných súdov o nepripustení zastúpenia osobitného subjektu advokátom odmietnuté ako zjavne neopodstatnené. Závery ústavného súdu o nemožnosti osobitného subjektu pribrať do konania podľa § 95 CSP dať sa v konaní zastúpiť advokátom, vyplývajúce z uvedených skorších uznesení ústavného súdu, však nemožno aplikovať ani zohľadniť

pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľky, a to z dôvodu rozdielnosti povahy ústavnými sťažnosťami napadnutých uznesení, ako aj rozdielnosti štádia konania, v ktorom vznikla otázka posudzovania existencie práva osobitného subjektu na zastúpenie. Tým, že okresný súd v spore sťažovateľky pribral do konania osobitný subjekt podľa § 95 CSP, pričom nespochybnil existenciu práva osobitného subjektu dať sa v konaní zastúpiť zástupcom (okresný súd v danom prípade, na rozdiel od konaní preskúmaných v odkázaných skorších uzneseniach ústavného súdu, nerozhodol, že zastúpenie osobitného subjektu neprípúšťa) a konal s právnym zástupcom osobitného subjektu, na strane osobitného subjektu vzniklo legitímne očakávanie, že náhrada trov vynaložených v súvislosti s jeho právnym zastúpením mu v prípade úspechu v konaní, resp. pri nezavinení zastavenia konania, bude priznaná. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že sťažovateľka v ústavnej sťažnosti netvrdí, že by právo osobitného subjektu na zastúpenie v priebehu konania pred rozhodovaním o trovách konania spochybňovala sama sťažovateľka. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že by sa priečilo zásade spravodlivosti vyplývajúcej z čl. 2 ods. 1 CSP a narušilo by princíp právnej istoty, ak by v konečnom dôsledku náhrada trov právneho zastúpenia nemala byť osobitnému subjektu priznaná výlučne z dôvodu tvrdeného sťažovateľkou, že osobitný subjekt nemá právo dať sa zastúpiť, keď takéto právo osobitného subjektu v priebehu konania okresným súdom spochybnené nebolo. Ústavný súd zároveň dodáva, že sťažovateľka v ústavnej sťažnosti nenamieta výšku priznanej náhrady za tenktorý úkon právnej pomoci, výšku tej-ktorej položky vymedzenej v uznesení vyššieho súdneho úradníka (v bode 9 odôvodnenia), ktorou je náhrada trov konania osobitného subjektu tvorená.

19. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že uznesenie sudcu v rozsahu, v ktorom bola sťažnosť sťažovateľky podaná proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka zamietnutá, nevykazuje znaky arbitrárnosti, ústavnej nekonformnosti. Ústavný súd nezistil možnosť porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením sudcu. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

20. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. septembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu